

Pyrura rudohlavý jako mazlíček a společník

Text: Vítězslav Eliáš

Foto: autor a Kristina Somerlíková

Pyrura rudohlavý (*Pyrrhura rhodocephala*) je jedním ze šesti druhů pyrurů, které v současnosti chovám.

První pyrury jsem si pořídil v roce 2002. Mláďata rudohlavých se mi podařilo odchovat v roce 2004 a pak přišla na odchovy tři chudá léta, kdy jsem neodchoval vůbec nic. Ceny pyrurů mezitím klesly na čtvrtinu, zájem o ně byl malý a z ptačích burz se vytratili. I mou hlavou se začaly honit myšlenky chov těchto papoušků opustit, ale jak to bývá – jako by to ptáci vytušili. Pár, samovolně sestavený z mláďat odchovaných v roce 2004, začal hnízdit a odchovat první mladá. Absolutorium u mne získali pyrurové právě díky tomuto páru pyrurů rudohlavých v loňském roce, kdy odchovali celkem 15 mláďat. Chovný pár sice hnízdil jako o život, ale později líhnutá mláďata opomíjeli a ta postupně zaostávala a nejmladší hynula. A tak se zrodila myšlenka zkusit umělý odchov. Následovalo studium odborné literatury, sbírání zkušeností u známých chovatelů.

Dnes po ročních zkušenostech mohu říci, že umělý odchov pyrurů není problematický. Při dodržení všeobecně známých zásad je pyrura vděčný svěřenec i strážník, jejich ruční dokrmování je relativně bezproblémové. Mláďata odebírám nejpozději v době kroužkování, cca 12. den po vylíhnutí, pokud mne jejich rodiče svou selektivní péčí přinutí, tak i dříve. O mláďata se staráme společně s manželkou, krmíme je pomocí stříkačky a máme vyzkoušené běžně nabízené dokrmovací směsi.

Změna nastává v době odstavování, kdy pyrurové již zkouší zobat ovoce, máčené zrní nebo piškoty. V té době jejich ochota přijímat dokrmovací kaši ze stříkačky prudce klesá. Pokud mají být z papoušků mazlíci, je nutné mláďata brát do ruky častěji i mimo dobu krmení, aby si lidské ruce nezafixovali pouze jako „donucovací“ nástroj. Pyrurové v této době, pokud jsou dokrmováni ve skupině, se velmi rychle socializují, přilnou spíše sami k sobě než ke svému náhradnímu rodiči – chovateli. Další komplikace nastává, když poznají, k čemu mají křídla. To nezůstanou sedět v misce v poslušném vyčkávání na svoji dávku kaše, ale nadzvednou utěrku, misku, kterou je musíme

přikrývat, a „*frnk!*“ poznávat svět. Pravděpodobně by bylo ideální pyrury od sebe oddělit ještě před úplným odstavenem.

Po prvních zkušenostech s odstavenem ručně dokrmených pyrur jsem váhal, zda právě pyrura je tím vhodným kandidátem na domácího mazlíka. Ale poslední zkušenosti mi tuto šedivou myšlenku rozehnaly.

Čtyři pyruráčci, které jsme dokrmovali vloni o Vánocích, se při odstavu chovali standardně, podle popsanych zkušeností. Rychle se naučili přijímat potravu i svoje křídla. Po bytě doslova pořádali vlaštovčí přelety. Pyrura je skvělý letec i akrobat. Vyhne se jakékoli překážce, i u okna hned pozná, že se tudy nedá proletět. Jen se zrcadlem mají chvíli problém. Při večerním ochočování, kdy jsme celá rodina drželi na klíně papoušky, hladili je a povídali jim, spokojeně usínali. Jakmile si však jeden uvědomil, že mu nic nebrání v rozletu, v momentě seděli všichni čtyři na osvětlovací rampě pod stropem jako na hřadu. Prostě byli jako bratři v triku – co udělal jeden, udělali okamžitě ostatní.

Dva takto „ochočené“ papoušky si po Vánocích odvezly dvě jejich nové paničky Kristina Somerlíková a Pavla Hološková. Předávali jsme je trochu s výčitkami svědomí, že nejsou tak krotcí, jak jsme si představovali. Ale za dva dny jsme se od jejich majitelek dozvěděli skvělé zprávy. Po oddělení se oba papoušci, kteří dostali jména Rudi a Robik, změnili k nepoznání. Během dvou dnů se z pyruráčků stali totální „závisláci“ na své paničce. Na závěr mého článku bych rád uvedl jejich pohled na první měsíc společného života s ručně dokrmeným pyrurou rudohlavým a současně jim oběma za tyto příspěvky poděkoval.

Po odchodu mláďat k novým pánečkům nám doma zbylo poslední, které dcera pojmenovala Dorka. Při popisu jeho chování bych opakoval zkušenosti paniček Rudiho a Robika. Jen několik mých poznatků navíc.

Dorka je neúnavná ve zkoumání čehokoli kolem sebe. Moc ráda čte noviny i časopisy, a to tak důkladně, že jednotlivá slova odděluje z článku zobáčkem. Jakmile objeví nějakou lumpárnu, neustále ji opakuje. A jak je to s jejich učenlivostí? Mám dojem, že pyrurové jsou

na tom lépe s tou pohybovou než reprodukovací. Překvapilo mě, že po vpuštění Dorky do skupiny mláďat odchovaných pod rodiči rychle přenesla svoji krotkost na celou skupinu tak, že se přes pletivo nechá podrbat i většina ostatních mláďat. No a s mluvením? Žako to není a nikdy nebude! Naučí se opakovat své jméno, možná pár slov. Skvěle napodobuje jiné zvuky, pískat uměla už týden po odstavu, mlaská, zkouší i napodobovat štěkot psa a pořád něco nesrozumitelného žvatlá.

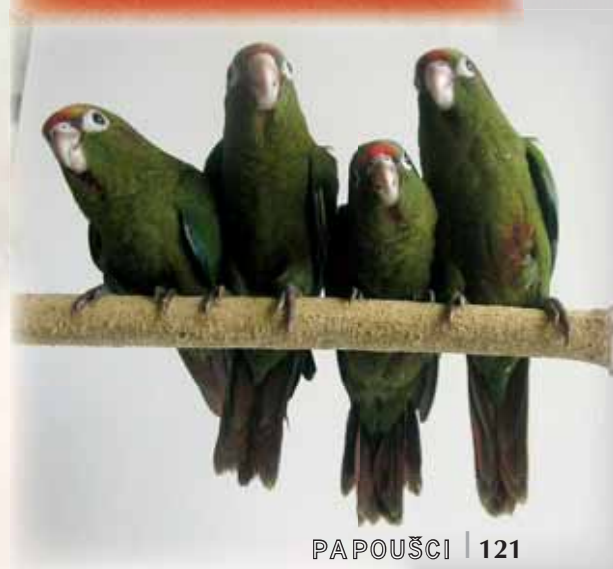
Těm, kteří někdy uvažovali o pořízení ručně dokrmeného pyrury jako mazlíka, mohu říct: „*Neváhejte!*“ Pyrura je malý, cenově dostupný, na péči nenáročný papoušek, který je svým exteriérem zmenšeninou velkých arů. Tento druh je méně nápadně zbarvený, ale jeho rudá čepička doslova září a zvýrazňuje převážně zelené zbarvení. Jakoby říkala: „*Já mám ohnivě a neposedné, ale přitom dobrácké srdíčko! Mluvením vás asi moc nepobavím, ale zato vám to vynahradím svými klaunskými kousky, neposedností a velkou oddaností!*“

Je jen škoda, že pyrura rudohlavý je poměrně vzácný chovanec. Znam pouze tři chovatele v ČR, kteří je chovají a odchovávají. Přeji pyrurovi rudohlavému lepší budoucnost a širší zastoupení jak v chovech, tak i v domácnostech jako rodinný společník.

Kontakt na autora:

Tel.: 602 501 784

e-mail: elias.v@iol.cz

PAPOUŠCI | 121

KRISTINA SOMERLÍKOVÁ, Brno

Tento druh papouška mě již několik let lákal a přitahoval. To málo, co bylo napsáno o ochočených jedincích, sice jednoznačně svědčilo v jejich prospěch, ale přesto převažovala hlavní obava – hlasitý křik (bydlím totiž v paneláku). Navíc jsem se na internetu dočetla, že zrovna pyrura rudohlavý by měl být ze všech pyrurů nejtíší. Domluvila jsem si návštěvu a „nezávazně“ se jela podívat. První dojem nebyl nejlepší, čtyři pyrurové trochu poplašeně uhýbali před známou rukou, která je chtěla vytáhnout. Nicméně jsme si povídali s chovateli, dva ptáci poletovali a dva leželi na klíně a s přivřenými očima přijímali hlazení. Až do úplného usnutí. To rozhodlo. Risknu to a jdu do toho.

Doma jsem si pyruru jménem Rudy posadila na rameno – odtud sledoval pochůzku bytem. Po nakrmení a odpočinku jsem se ho po chvíli přesvědčila, aby vlezl na ruku, po které pak asi půl hodiny pochodovat, zkoumal náramky, prsty a prstýnky. Ochočování trvalo asi tři dny. Základem bylo zavést pravidlo, že ven z klece se dostane, jen když vyleze na ruku. A pak už se z něj stal „závislák“. Šplhal po zádech, okusoval řetízky, náušnice, ochutnával krk, uši. Ze začátku byl jeho zobák trochu nešetrný k lidské kůži, ale postupně (vykřiknutím AU, v horších případech klepnutím přes zobák nebo

sundáním z těla) se naučil, co si může dovolit. První dny jsem nemohla ani umýt nádobí, protože se všude motal. Musela jsem si obléknout svetr s klokaní kapsou, do kterého jsem zkusila Rudyho strčit. Ten se jen spokojeně zavrtěl a usnul. Pak jsem odložila svetr i s ním a on asi ještě hodinu spokojeně spal.

Po necelém měsíci soužití můžu říci, že samec kanára (mám dva) nadělá mnohem větší hluk než pyrura. Rudy nejvíce křičí po mém příchodu domů, kdy mě vítá a poskakováním po dvířkách klece oznamuje, že chce ven. Potom chvíli ječí více než v kleci, šplhá po mně, popř. pobíhá, mává křídly a píská jako mončičák, já na něj mířím prstem a říkám „pich“, Rudy nadzvedává křídla a radostně přijímá štouchance. Po tomto ceremoniálu se uklidní, tře se hlavičkou o ruku nebo o krk a slastně přivírá oči.

Jeho nejoblíbenějším zvířecím kamarádem je malý knírač Riči, nejvíce miluje skrýše v jeho dlouhých chlupcích. Při svých proletech bytem na něm občas přistane a vozí se na jeho hřbetě.

Co musím zatím velice kladně hodnotit, je to, že chodí „na záchod“ mimo moje záda. Když se mu chce, odletí na nějakou klec, kuchyňskou linku nebo něco pevného, odcouvá na kraj a máváním ocasu zprava doleva dává najevo, že už to bude.

Rudyho další oblíbenou hrou je, že se nechá přetočit na záda a píchat do břicha, u čehož vydává zvuk jako smějící se malé dítě. Pak roztahuje křídla a nechá se hladit po břichu, vnitřní straně křídel, krku a hlavičce. Když leze kníračovi mezi předníma nohama a ten do něj strčí nosem, přetočí se na záda taky a přivírá oči před jeho vousama.

Když uslyší vodu, přiletí se napít, popř. osprchovat pod tekoucí vodou. Jednou jsem se sama sprchovala, Rudy seděl celou dobu na mém rameni a odmítal odlétnout. Když jsem ho odstrčila, znovu s křikem přiletěl. To stejné při fénování, celou dobu mi seděl na rameni a při závanu teplého vzduchu jen přivíral oči. Potom se probíral ve vysušených vlasech. Sousedce s dlou-

hými vlasy dokonce usnul na rameni, přikrytý pramenem vlasů, jištěný roztaženým křídlem. Prostě pohodář.

Jakákoliv manipulace s pyrurou je bez problémů. Už si nechá i lehce přejet pilníkem špičky drápků. Dá se kdykoliv jakkoliv uchopit. Občas mi připadá, že je křížený s potkanem. Vlezl mi do rukávu roláku, tímto úzkým místem prolezl až nahoru a kolem krku se vysoukal ven. Omrkl situaci a zase zalezl pod svetr, kde si spokojeně šplhal.

Zajímavé je, že se mnou komunikuje jen tím svým kvokáním. Když běhá po klecích a obchází uvězněné ptáky, tak si píská nebo štěbetá. Když ho dám v noci do klece, sedne si na bidýlko a tiše si opakuje Rudi, Rudi, Rudičku. Vůbec nekřičí.

V současné chvíli můžu pyruru rudohlavého doporučit i do panelového bytu. Uvidíme, co bude dále ☺

PAVLA HOLOŠKOVÁ, Brno

Jak popsat zhruba měsíční soužití s dokrmeným pyrurou rudohlavým? Jako vskutku zábavné období s velmi závislým kamarádem. Dokrmený, ale neochočený pyrura Robi se bez problémů zabydlel a po vypuštění se držel dlouhou dobu na člověku, všechno ho zajímalo a sledoval vše ze své pozorovatelný – ramene. Probíral se ve vlasech, hrál si s náušnicemi a zajímala ho i garderoba nové paničky. Poté

se rozhodl, že dost bylo lelkování a konečně se proletěl. Zkoušel, kde všude může přistát, marně se pokoušel přistát na namalované lince u stropu... Velmi rychle ovšem zmapoval terén. Na druhý den se již ani nevzdaloval z člověka. Pokud udělal prolet s přistáním, tak již neomylně dosedal a musím říct, že pyrurové jsou letci mistrní. Pyrura je zatím velmi družný i k ostatním lidem v domácnosti, stejně jako k návštěvám, které třeba ještě neviděl. Zvědavě chvilku pokukuje z bezpečí ramene a pak se přiletí podívat přímo na dotyčné.

Neustále se snažíme na pyruru mluvit, opakujeme různá slova, hlavně jeho jméno. Své jméno se snažil říkat již třetí den, žvatlal si Robi a Robičku, postupně bylo vyslovování dokonalejší. Vyluzuje různé zvuky, teď se naučil mlaskat. Na své jméno reaguje již tak od toho třetího dne, kdy se po oslovení vždy ozve, a pokud má možnost, přiletí. Pokud se mu něco nelíbí, mává jedním křídýlkem a nesouhlasně kvičí. Miluje své mňamky, jako je ovoce, rád si zobne i z Vašeho. Dožaduje se třeba i šťavičky. V kleci si pak hraje s hračkami a žvatlá, co pochytil za zvuky a slova. Na bidýlku dělá toče dokola. Někdy se chová rozpustile, kdy rychle utíká v mírném podřepu a vyloženě chce tropit hlouposti.

Zatím jsem vyzozorovala, že kupříkladu o květiny se nijak nezajímá, nezajímá se ani o žádné ničení věcí. Prioritní je pro něj kontakt s člověkem, se kterým si hraje. ■

